

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1806/2022
14.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров, Весне Станковић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић адвокат из ..., против туженог ЈКП „Зеленило“ из Панчева, чији је пуномоћник Зоран Крстић адвокат из ..., уз учешће умешача на страни туженог Града Панчева, кога заступа Градско правобранилаштво Града Панчева, ради исплате по тужби и утврђења по противтужби, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3575/21 од 16.12.2021. године, на седници одржаној 14.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3575/21 од 16.12.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3575/21 од 16.12.2021. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 611/19 од 28.05.2021. године, у другом, трећем и четвртном ставу изреке, тако што се **УСВАЈА** противтужбени захтев туженог и утврђује да тужилац као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавнокомунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године, за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ бр.116/2014), а **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца за исплату разлике за период од 01.11.2016. до 01.11.2018. године између тражених и исплаћених износа накнаде трошкова за исхрану у току рада у укупном износу од 39.512,90 динара, све са законском затезном каматом на појединачне износе и за периоде доспелости наведене у тужби, као и захтев накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да накнади туженом трошкове целог поступка у износу од 81.083,00 динара, у року од 8 дана од дана достављања преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3575/21 од 16.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе туженог и умешача на страни туженог и потврђена пресуда Основног суда у Панчеву П1 611/19 од 28.05.2021. године у другом, трећем и четвртном ставу изреке којима је одбијен прејудицијелни противтужбени захтев туженог за утврђење да тужилац, као запослени код корисника јавних средстава, за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ бр.116/2014), нема право на наплату - исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавнокомунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године и да се обавезује тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка са законском затезном каматом од извршности до исплате и обавезан тужени да тужиоцу исплати за период од 01.11.2016. до 01.11.2018. године накнаду на име трошкова за исхрану у току рада у укупном износу од 39.512,90 динара, све са законском затезном каматом на појединачне износе и за периоде доспелости наведене у првостепеној пресуди, као и износ од 90.461,04 динара на име трошкова поступка са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев умешача на страни туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучује као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Врховни суд налази да су испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП за одлучивање о ревизији као о изузетно дозвољеној, имајући у виду да је у више судских одлука овог суда на које је ревидент указао изражен другачији правни став који је заснован на другачијем тумачењу права у истој правној ситуацији, па је донео одлуку као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу на неодређено време код туженог, чији је оснивач умешач на страни туженог. У спорном периоду тужени је исплаћивао запосленима накнаду трошкова за исхрану у складу са Правилником о зарадама, накнадама зараде, додацима на зараде и друга примања од 20.12.2005. године, по којима је накнада трошкова за исхрану у току рада износила 1.500,00 динара месечно. Износи досуђени тужиоцу представљају разлику од тако исплаћених накнада за утужени период до износа накнада трошкова за исхрану у току рада, обрачунатих према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС” број 27/15 од 18.03.2015. године, ступио на снагу) и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева („Службени гласник РС” број 59/2015, ступио на снагу 03.07.2015. године). Оба посебна колективна уговора садрже

идентичне одредбе (у чл. 65. и 66. први, односно у чл. 84. и 85. други) према којима, у складу са општим актом и уговором о раду, запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприностима у најмањем дневном износу од 250 динара (брutto), и право на накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора најмање 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике за претходну годину.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је, примењујући чланове 4, 9, 118, 246, 256. и 258. и 259. Закона о раду, члан 9. став 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, чланове 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и чланове 84. и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунално предузеће Града Панчева оценио да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада у складу са посебним колективним уговорима, те да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду трошкова за исхрану у току рада, па је усвојио тужбени захтев тужиоца. Из истих разлога је одбио противтужбени захтев туженог. Другостепени суд прихвата дате разлоге првостепеног суда.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право на правилно утврђено чињенично стање.

Закон о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године), привремено уређује основицу, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору (члан 1). Платом се сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава, утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плата изабраног, именованог и постављеног лица и запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законима који уређују плате у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама (члан 3. став 1). Одредбом члана 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донетог за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава па се на њега, осим поменутог закона, примењују Закон о буџету и Закон о буџетском систему тако да обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Пошто се под зарадом сматрају сва примања из радног односа, што произлази из одредбе члана 105. став 3. Закона о раду, то значи да се и накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, између осталог, сматрају зарадом у смислу члана 118. Закона о раду. С друге стране, појам плате подразумева, у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, зарату утврђену у складу са законом који уређује радне односе. У погледу лица (изабраних, именованих и постављених лица и запослених) чији је радноправни статус уређен Законом о платама у државним органима и јавним службама, накнаде трошкова за исхрану у току рада и коришћења годишњег одмора садржане су у коефицијенту за обрачун плате, те се и на те запослене, а то значи и на запослене код туженог, примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ наведеног закона који је изричито наведен у одредби члана 1. а то је: очување финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. Коначно, другачије тумачење појма зараде било би супротно уставном начелу јединства правног поретка и значило би селективну примену закона.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе и морају се безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, према коме општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено из разлога што је утврђивање основице за плате друкчије одређено управо законом.

Будући да посебан колективни уговор мора бити у сагласности са законом, како то произлази из одредаба чланова 4. и 240. став 1. Закона о раду, по схватању Врховног суда ништаве су, сходно члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, цитиране одредбе оба поменута посебна колективна уговора, који су донети након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава. Као ништаве, наведене одредбе посебних колективних уговора не могу да производе правно дејство, због чега су нижестепене пресуде преиначене и усвојен противтужбени захтев, а одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату разлике између захтеваног и исплаћеног износа накнаде трошкова за исхрану у току рада.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Одлука о трошковима из става трећег изреке ове одлуке донета је применом одредаба чл. 153, 154. и 163. ЗПП Таксене тарифе и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, према раније достављеном трошковнику туженог. Туженом је досуђена накнада трошкова који се односе на састав одговора на тужбу, прејудицијалну противтужбу и једног образложеног поднеска у износима од по 9.000,00 динара, на заступање од стране адвоката на четири одржана рочишта у износима од по 10.500,00 динара и једном неодржаном рочишта у износу од 6.000,00

динара, као и на судску таксу за одговор на тужбу у износу од 2.283,00 динара, судску таксу на противтужбу и првостепену пресуду по 1.900,00 динара. Туженом нису признати трошкови жалбеног и ревизијског поступка, јер нису били конкретно опредељени у складу са одредбом члана 163. став 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р .**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**